

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

«Η “πολυφωνική” παράδοση του 19ου αιώνα: Κοσμήματα και όπλα από τις συλλογές Άντς Αντότσιου και Αντώνη Σουλιώτη».
Αίθουσα πολλαπλών χρήσεων «Ευτυχία Κουρκουτίδου – Νικολαΐδου»,
Τετάρτη, 15/6/2022, ώρα 20.00

**ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑΣ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΑΓΑΘΟΝΙΚΗΣ ΤΣΙΛΙΠΑΚΟΥ, ΔΡΟΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού στοχεύει μεταξύ άλλων στη διατήρηση και συγκρότηση της συλλογικής μνήμης, στη διατήρηση, διάδοση και προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς που παραδίδεται από γενιά σε γενιά καταδεικνύοντας και αναδεικνύοντας τη συνέχεια αλλά και τη διαφοροποίηση. Παράλληλος στόχος ο εμπλουτισμός και η επέκταση των θεματικών της μόνιμης έκθεσης του μουσείου που αφορούν κυρίως σε ζητήματα καθημερινής ζωής, δημόσιας ή ιδιωτικής ενταγμένων στα ιστορικά και οικονομικοκοινωνικά συμφραζόμενα.

Στο πλαίσιο αυτό το Μουσείο μας διοργανώνει ποικίλες δράσεις επιστημονικού και εκπαιδευτικού – ψυχαγωγικού χαρακτήρα συνεργώντας με ποικίλους φορείς, συλλογικότητες αλλά και προσωπικότητες που έχουν ή θέτουν κοινούς στόχους. Μια από αυτές τις δράσεις είναι και η περιοδική έκθεση που εγκαινιάζουμε σήμερα με τίτλο: **«Η “πολυφωνική” παράδοση του 19ου αιώνα: Κοσμήματα και όπλα από τις συλλογές Άντς Αντότσιου και Αντώνη Σουλιώτη».**

Ένας άλλος τίτλος που θα μπορούσαμε να δώσουμε στην έκθεση είναι ο εξής: «Η γεωγραφία και η τεχνική διακόσμησης της όψιμης μεταβυζαντινής αργυροχοΐας μέσα από τις συλλογές Αντότσιου και Σουλιώτη». Γιατί αυτό ακριβώς παρουσιάζεται μπροστά στα μάτια του επισκέπτη. Μια εξαιρετική επιλογή κοσμημάτων και οπλισμού του 19ου αι. από ολόκληρο τον ελλαδικό κορμό, την Ήπειρο, τη Μακεδονία, τη Θράκη, την Εύβοια, τη Βοιωτία, την Αττική, τη νησιωτική χώρα και την Κύπρο, που είτε μεμονωμένα είτε ως ομάδες «εικονογραφούν» τις βασικές τεχνικές κατασκευής και διακόσμησης, οι οποίες επεξηγούνται και μέσα από πληροφοριακά βίντεο του Μουσείου Αργυροτεχνίας Ιωαννίνων που μας παραχωρήθηκαν ευγενώς, ειδικά για την έκθεση από το Πολιτιστικό Ίδρυμα του Ομίλου Πειραιώς.

Οι κυριότερες τεχνικές της αργυροχοΐας είναι η **σφυρήλατη**, η **διάτρητη**, η **χυτή** και η **συρματερή**. Η τελευταία είναι μια από τις πλέον δύσκολες και πολύπλοκες τεχνικές η οποία δίνει το τελικό εντυπωσιακό αποτέλεσμα της διάτρητης δαντελένιας όψης. **Χρυσικοί, κουγιουμτζήδες ή τζοβαερητζήδες, τζογιελιέρηδες** ονομάζονταν γενικά οι τεχνίτες του ασημιού στην Ελλάδα, ανεξάρτητα αν πολλοί από αυτούς δεν είχαν δουλέψει σχεδόν ποτέ το χρυσάφι. Το κασελάκι αυτού του τεχνίτη, λοιπόν θα δούμε στην έκθεση, ο οποίος χρησιμοποιούσε ως πρώτη ύλη το ασήμι, προερχόμενο κυρίως από ανακύκλωση, το «λαγάρισμα», νοθευμένο όταν επρόκειτο για έργα δεύτερης ποιότητας, ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες του παραγγελιοδότη, για να φτιάξει με αυτό τα λεγόμενα «φαρμακερά» ασημικά. Οι χρυσοί είχαν μόνιμα εργαστήρια ή ήταν πλανόδιοι τεχνίτες και δούλευαν τα κοσμήματά τους ταξιδεύοντας. Η φήμη των Ελλήνων χρυσοκλών συνετέλεσε ώστε να γίνουν περιζήτητα τα έργα της ελληνικής αργυροχοΐας σε ολόκληρη τη Βαλκανική αλλά και στη Μικρά Ασία. Τα "εσνάφια" ("ισνάφια, συνάφια"), αποτελούσαν τη συντεχνιακή οργάνωση των χρυσοκλών.

Κατά τη διάρκεια της οθωμανοκρατίας και της ενετοκρατίας κέντρα αργυροχρυσοχοΐας φαίνεται ότι αναπτύχθηκαν στην Κρήτη, στην Κύπρο και σε νησιά του Αιγαίου. Φημισμένα ήταν εκείνα της Κωνσταντινούπολη αλλά και της Σαφράμπολης στον Πόντο που προμήθευαν όχι μόνο την εγχώρια αγορά, αλλά και εκείνη της Ευρώπης και της Ανατολής. Διάσπαρτα εργαστήρια απαντούν στον ελλαδικό χώρο (Θράκη, Μακεδονία, Θεσσαλία, Πελοπόννησο, Στερεά Ελλάδα), ιδιαίτερη όμως ακτινοβολία είχαν εκείνα της Ηπείρου, στους: Καλαρρύτες, στο Συρράκο, στα Ιωάννινα, στο Μέτσοβο και σε άλλες περιοχές της Πίνδου. Από τα Επτάνησα ξεχωρίζουν η Κέρκυρα και η Ζάκυνθος, όπου κατέφυγαν πολλοί Καλαρρυτινοί χρυσοκλών κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Επανάστασης.

Οι πολύγλωσσες ονομασίες των αντικειμένων που παρουσιάζονται στην έκθεση, αλλά και οι τεχνικές κατασκευής και διακόσμησής τους εμπλουτίζουν τις γνώσεις μας για τις εμπορικές, οικονομικές, και κοινωνικές σχέσεις της περιόδου, τις εισαγωγές αντικειμένων από την Κεντρική Ευρώπη και την Ανατολή και την πλούσια και ποικίλη ντόπια παραγωγή.

Τα αντικείμενα πλαισιώνονται και από επτά χαρακτηριστικά και χρωμολιθογραφίες της συλλογής του Αντώνη Σουλιώτη που παρουσιάζουν την ατμόσφαιρα της εποχής, τους ανθρώπους της εποχής, καθημερινούς και πρωταγωνιστές, καθώς αρκετά από τα

σημερινά εκθέματα, εντάσσονται στην ταραγμένη όσο και ένδοξη περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821.

Ευχαριστώ και από τη θέση αυτή όλους τους συντελεστές της έκθεσης. Πρώτα από όλα τους συλλέκτες Άντυ Αντώτσιου και Αντώνη Σουλιώτη που μας εμπιστεύτηκαν τα αγαπημένα τους αντικείμενα από τις συλλογές τους και ανέλαβαν τη δαπάνη μέρους της έκθεσης. Τους ανθρώπους που με το μεράκι και τη διαρκή αναζήτησή τους και φροντίδα διέσωσαν αυτόν τον πλούτο της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και συνεπικουρούν μαζί μας στην προβολή και ανάδειξή του. Ευχαριστώ τους συνεργάτες μου στο Μουσείο: Τον προϊστάμενο του Τμήματος Εκθέσεων, Επικοινωνίας και Εκπαίδευσης Τάσο Αντωνάρα, τον αρχαιολόγο – μουσειολόγο Γιάννη Μότσιανο, την αρχιτέκτονα Ευθυμία Παπασωτηρίου, τους συντηρητές αρχαιοτήτων και έργων τέχνης Μάγδα Μουρατίδου, Βάσω Κωστοπούλου και Γιώργο Μπουδαλή, καθώς και τη μαρμαροτεχνίτρια Φρόσω Θέου, τον ηλεκτρολόγο Γιώργο Ζίγκα, τους εργατοτεχνίτες Γιώργο Αλεξανδρή και Βασίλη Γρατσανλή, το προσωπικό καθαριότητας και στο πρόσωπο της αν. αρχιφύλακα Δήμητρας Σίκλη το φυλακτικό προσωπικό του μουσείου για την παροχή κάθε διευκόλυνσης.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες για τη συμβολή τους οφείλονται επίσης στους: Κωνσταντίνο Καλαποθάκη, αρχαιολόγο-μουσειολόγο του Πολιτιστικού Ίδρυματος του Ομίλου Πειραιώς και στην Αγνή Δρίντζια, Τοπική Διαχειρίστρια Μουσείου Αργυροτεχνίας Ιωαννίνων – του Πολιτιστικού Ίδρυματος Ομίλου Πειραιώς για την ευγενή παραχώρηση του οπτικοακουστικού υλικού.

Ευχαριστώ και όλους εσάς που μας ιμήσατε με την παρουσία σας.